XIX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 28. junija 1939 Št. 26.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —·60.

„Old England“.

Še leto dni ni minulo, odkar se je lice velemestnega Londona temeljito spremenilo. Izid svetovne vojne je Angleže zazibal v nevarne sanje o nepremagljivosti njihovega imperija, angleška politika je imela svoje srečne čase, ko so ji ostajala samo prigovarjanja, razsojanja in kvečjemu besedne grožnje in Evropa je bila mirna. Prva se je tej angleški politiki uprla Italija, ko je segla po abesinski zemlji. Trdo je tedaj udaril ob mizo angleški zunanji minister Eden ter pozval članice Zveze narodov k gospodarski blokadi italijanske države. Italija je kljubovala naprej, dobila Abesinijo in Eden je odšel. Sledil mu je hladnokrvni prijatelj starega angleškega prvoministra Chamberlaina Halifax, da bi ladjo angleške politike zakrmaril spet v mirnejše vode. Pa mednarodni razvoj ju je prehitel in ju pritiral v smer radikalnejšega, ker mlajšega Edena.

Ozračje v Londonu je napeto. Vsi misleči Angleži čutijo in slutijo, da se v ozadju mednarodnih dogodkov vrši igra za biti ali nebiti velikega britanskega imperija. „Mrzlo krizo“ nazivajo londonski hudomušneži to čudno ozračje med nadami in razočaranji, v vsem angleškem narodu se je vzbudila politična žilica in se nikdar niso bili angleški listi tako zelo čitani in imena angleških politikov tolikrat v ustih množice. Anglija danes vsa politizira in to v najboljšem pomenu besede.

Zgradbo britanskega imperija je stresel prvi sunek ob Abesiniji in od trenutka naprej, ko se je angleška grožnja z gospodarskimi sankcijami proti Italiji izjalovila, se zemlja pod njo neprestano trese. Na vseh mogočih mestih se kažejo prve razpoke starega zidu. Prvič v angleški zgodovini se pojavljajo tekmeci Britaniji na vseh celinah. V Palestini se divje upirajo Arabci in Judi, v Indiji se prikazujejo sadovi večdesetletne vzgoje danes postaranega mahatme Gandhija, Capetown, južno-afriška angleška prestolica, beleži vedno nove zarote nevidnih sovražnikov, še avstralski parlament v Canberri ima svojo visoko-politično sezono. Razmerno najbolj mirna je Kanada onstran velike luže, ki se je ravnokar poklonila angleški kraljevski dvojici, najbolj ogrožene pa so angleške koncesije na Daljnem vzhodu, kjer so investirane ogromne milijarde angleškega denarja. Po angleški ustavi je angleški kralj edina vidna vez, ki združuje vse dele imperija, in ta vez je v dobi, ko se maje sleherno dostojanstvo človeka-poedinca, rahla, zelo rahla.

Nočemo prezreti, da se je britanski lev z vso svojo močjo uprl in bi iz preprostega naravnega zakóna ne hotel poginiti. Gre za veljavo angleškega imena v svetu, gre za angleško nadvlado v svetovni trgovini in angleški vpliv v svetovni politiki, gre za ogromne denarne investicije po vseh celinah sveta, gre za ohranitev v dolgih stoletjih z velikim naporom, žrtvami in izredno inteligenco doseženih uspehov, gre končno za biti ali nebiti britanskega imperija.

V prvih mesecih tekočega leta sta Anglija in Francija skovali tesno medsebojno vojaško zvezo. V aprilu tekočega leta je Anglija prelomila z dosedanjo tradicijo prostovoljne vojaške milice ter uvedla vojaško obveznost. To je za Anglijo, ki je stoletja dolgo ljubosumno čuvala poedinčevo prosto voljo in je ni prelomila celo ne v krizah svetovne vojne, naravnost zgodovinski korak. Istotako v aprilu je povabila v London poljskega zunanjega ministra Becka in mu vročila angleško in francosko jamstvo vojaške pomoči za slučaj napada na Poljsko. Istočasno so se začela pogajanja med Anglijo in Rusijo. V maju je bil sklenjena angleško-turško zveza, kateri je sledila slična zveza med Francijo in Turčijo. „Česar nismo dosegli v vsej svetovni vojni, smo dobili mirnim potom sedaj, namreč Dardanele in Bospor“, tako so zmagoslavno zapisali londonski listi ob sklepu pogodb s Turčijo. Angleška kraljevska dvojica je medtem nastopila najdaljše, doslej v zgodovini poznano vladarsko potovanje v Kanado in Zedinjene države, da si utrdi zvestobo kanadskega dominijona in zagotovi naklonjenost Zedinjenih ameriških držav. Ob času bo angleški kralj svoj obisk britanske zemlje nadaljeval, pripominjajo nekateri inozemski listi.

Najtrši oreh je za angleško politiko — Rusija. Mesece dolgo se že vršijo pogajanja za medsebojno zvezo, neštetokrat so inozemski listi napovedali predstoječi ali celo že doseženi sporazum med Anglijo in Rusijo. O čemer je sanjaril sovjetski komisar Litvinov, da bi namreč privedel Rusijo kot enakopravno silo v krog zapadnih držav, bi se bilo z novim mednarodnim položajem mahoma uresničilo. A šel je Litvinov in njegov naslednik Molotov je neizprosen glede ruskih zahtev napram Angliji. Cena sovjetskega sodelovanja z evropskim zapadom je očividno rastla z vsakim dnem. Anglija je doživljala svoje največje ponižanje, ko je moral njen posebni odposlanec pred vratmi diktatorja Stalina moledovati za rusko pomoč. Spor zaradi angleških koncesij na Vzhodu postaja vedno bolj napet, japonska vlada je odbila angleško zahtevo, naj ukine odrejene ukrepe, in noče trenutno tudi ničesar slišati o pogajanjih z Londonom.

V ozadju mednarodnih dogodkov se torej prikazuje velika, zgodovinska borba za politično in gospodarsko navlado v svetu in posebej v Evropi. Anglija se pri tem nahaja v defenzivi, za katero je treba ogromnih denarnih svot in železnih živcev. Ne motimo se, če trdimo, da bodo o končnem izidu velike borbe odločili boljši živci in potem šele denar.

„Bodočnost pripada nam, ki hočemo zastaviti vse svoje sile!“

V Monakovo je prispelo 500 italijanskih bojevnikov iz svetovne vojne. Njihov vodja, vojni slepec prezident Delcroix, je v pozdravnem nagovoru kanclerju Hitlerju podčrtal italijansko-nemško prijateljstvo, katero temelji na skupni volji in na trdi, jekleni pogodbi, in skupnost narodno-socialistične in fašistične ideje. Kancler je v svojem odgovoru med drugim dejal: **„Trdno sem prepričan, da se bo vsak poizkus demokratičnih in kapitalističnih držav, ki nam hočejo pripraviti predvideno usodo, razbil na vzajemni sili obeh naših narodov in revolucij, na našem pogumu in naši odločnosti. Konec konca pripada življenje tistim narodom, ki hočejo za svoj obstoj in svojo bodočnost zastaviti tudi skrajne svoje sile.“**

Kaj pravi Chamberlain? — Predsednik angleške vlade je govoril v Cardiffu in se med drugim samozavestno izjavil o moči Anglije: „Če danes primerjam stanje naših oboroženih sil, njihove lastnosti in sposobnosti, da se uprejo napadom, vem, da **Anglija lahko mirno in z zaupanjem gleda v svojo, čedalje večjo silo. Angleška mornarica je najmočnejša na svetu.** Naša vojska je vsak dan močnejša po številu vojakov in po opremi. Kar se tiče vojnega letalstva, ne maram podajati številk. V zadnjem letu se je letalstvo razvilo v velikem obsegu, sposobnost letalcev in hitrost letalcev pa sta večji kot v kateri koli drugi državi. Končno naj še omenim da je tudi obramba civilnega prebivalstva zelo napredovala in se bo uprla vsakemu napadu ali tujemo gospodstvu.

Bo Rusija vendar pristala? — Angleško-ruska poganja v Moskvi se zavlačujejo. Vse dosedanje angleške predloge je Rusija zavrnila kot nezadostne. Glede vsebine razgovorov so možne samo slutnje. Eni trdijo, da se Anglija brani jamstva nedotakljivih meja baltskih držav, drugi menijo, da zahtevajo sovjeti angleško pomoč tudi na Daljnem vzhodu, tretji pa celo sumijo, da se hoče Rusija otresti vseh mednarodnih obveznosti in zasledovati svoje prevratne cilje, ne da bi se menila za večjo ali manjšo stisko svojih velikih sosed. Po zadnjih vesteh pa posnemamo, da **hoče Anglija zastaviti vse svoje sile,** da Rusijo vendar poveže v vojaško zvezo s seboj in Francijo. Odločitev moskovskih pogajanj smemo v kratkem pričakovati.

Poljski propagandni zemljevid, po katerem terjajo Poljaki zase kar že ozemlje do Berlina, Dunaja in Bratislave. Zander-V.

Minister dr. Goebbels

je govoril minulo sredo v berlinskem stadionu povodom nemškega kresovanja. Rekel je med drugim: „Srednja Evropa je nemško interesno ozemlje. V tem kosu Evrope Angleži niso ničesar izgubili. London bi storil boljše, če bi se brigal za svoj imperij. Angleški interesi so na Arabskem in na Daljnem vzhodu resno ogroženi. Zato bi Anglija dobro storila, da pusti Nemčiji vprašanje Gdanska in poljskega Pomorjanskega čimprej rešiti. Ako hočejo Pariz, London in Varšava mimo nemških zahtev, je to v njihovo škodo!“

Nova slovaška ustava.

Slovaška vlada je predložila parlamentu načrt nove državne ustave. Nova ustava predvideva Slovaško kot republiko, na čelu katere stoji predsednik, voljen od parlamenta za dobo 7 let. Predsednik je hkrati vrhovni poveljnik vojske. Zakonodajna oblast je parlament z 80 poslanci, izvršilno oblast pa imajo predsedniki in vlada z ministri. Nekaka najvišja instanca v državi je državni svet, ki ga sestavljajo predsedniki vseh strank, člani vlade, predsednik parlamenta ter člani predsedništva slovaške narodne stranke. Svet pripravlja liste za parlamentarne volitve ter ima pravico poslancem jemati mandat. Ostala poglavja urejujejo korporacije, politične stranke, pravosodje ter pravice in dolžnosti državljanov. — Na predlog voditelja slovaških Nemcev imenuje vlada nemškega državnega tajnika, ki ga plačuje države in ki sodeluje z osrednjo državno oblastjo v vseh zadevah nemške manjšine. Poseben ustavni zakon strogo prepoveduje vsako raznarodovalno delo.

Nemci v Rumuniji in Ogrski.

Nemcem v Rumuniji in Ogrski ne gre tako dobro kot njihovim rojakom v Slovaški ali Jugoslaviji. Nemcem v Madžarski se zoperstavljajo predvsem Madžari nemškega pokoljenja. Tako je madžarski poslanec Klein ostro izpadel proti Nemcem, katerih državljanska lojalnost da je dvomljivega značaja. Vodja nemške skupine dr. Mühl je v odgovoru omenjal, da je vprašanje narodnih manjšin stara, bolestna rana madžarske politike. Ta izjava je izzvala med Madžari silovit odpor. — Nedavni prestolni govor rumunskega kralja je tudi omenjal, da ima rumunski narod v državi prvenstvo. Zastopnik nemške skupine v Rumuniji je nato izjavil, da razume kraljevo izjavo tako, da rumunski narod vsled svojega števila določuje značaj države, nikdar pa se Nemci ne bodo odrekli svoji pravici do absolutne ravnopravnosti v vseh vprašanjih narodnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Nemci sedaj pričakujejo, da bodo vladnim izjavam o njihovih pravicah sledila dejanja.

Nemci v Jugoslaviji.

Na nedavnem krajevnem nemškem zborovanju v Torži je podal nemški poslanec Hamm delovno poročilo nemških parlamentarnih zastopnikov. Med drugim se je zahvalil prosvetnemu ministru, da je omogočil nemškemu učitelišču sprejem 40 učencev v prvi letnik, dočim je bila doslej predvidena samo polovica tega števila. S tem se bo vrzel v nemškem šolstvu odstranila, je poslanec Hamm pripomnil. Povedal je tudi, da se nemš-

ka skupina sedaj bori za popolno nemško gimnazijo in so pogajanja v teku. Interveniral da je tudi glede izstavljanja potnih listov Nemcem in so mu obljubili ugodno rešitev. — Nemški politični zastopniki v Jugoslaviji so torej prav agilni in jim jugoslovanska oblast rada gre na roke.

Na Daljnem vzhodu vre.

Japonci še naprej blokirajo angleško naselbino v Tjencinu in ji povzročajo veliko škode. V Honkongu so zasedli pristanišče Svatov in zahtevali, naj se angleške ladje odstranijo, čemur pa Angleži niso ugodili. Angleška vlada je zagrozila z gospodarskim pritiskom nad Japonsko in medtem sprejela japonske zahteve, ki se glasijo naj angleške oblasti izročijo kitajske teroriste, ukinejo srebrno kitajsko valuto, srebro izročijo Japoncem ter vse banke in gospodarska podjetja v koncesijah podredijo japonskemu nadzorstvu. Anglija kakor Francija sta zahteve odklonili, ker pomenijo ukinitev evropskih svoboščin na kitajski zemlji. Sedaj se je oglasila še Amerika in pravi, da bo pravico svojih državljanov na Kitajskem branila z vso odločnostjo. Izgleda, da bo o končnem izidu nevarnega spora odločevala Amerika, ki je Japonski najbližja in najnevarnejša. — Medtem je prišlo na severu Kitajske do ostrega spopada med japonskimi in ruskimi letali. Poročila o izidu so nejasna, izgleda pa, da se Zunanja Mongolija, ki je pod ruskim protektoratom, pripravlja na izpad proti Japoncem. — Po japonski ekspanziji se čuti ogrožen tudi Siam in je siamski cesar zaprosil Anglijo in Francijo za njuno jamstvo, v protiuslugo pa jima stavil na razpolago vsa svoja letališča in luke.

Teden v besedi.

Protektor za Česko in Moravsko, baron v. Neurath, je prepovedal Judom kupovanje nepremičnin.

Anglija je močna in postaja vsak dan močnejša, tako je izjavil angleški minister Halifax.

V 29 urah preko oceana je nedavno prispelo neko ameriško potniško letalo, ki bo odslej vzdrževalo redni letalski potniški promet med Ameriko in Francijo.

Francija in Turčija sta minuli petek podpisali vojaško zvezo.

Kitajski maršal Čangkajšek poseti Moskvo, trdijo japonski časniki.

Egiptovski zunanji minister je posetil Turčijo, Grčijo in Rumunijo in je njegovo potovanje izzvalo precejšno pozornost.

Maršal Göring poseti te dni Budimpešto in se bo razgovarjal o sodelovanju Nemčije in Madžarske.

Sv. oče bo v kratkem imenoval sedem novih poljskih škofov.

Londonska vlada je povabila v Anglijo Jugoslovana Kuzmaniča, ki je pripravil poseben izum za reševanje potopljenih ladij.

Slovaška vlada je zaplenila zemljo, pripadajočo Judom, ter Judom zabranila vstop v vojaško službo.

V Beogradu je otvorjena razstava bolgarske književnosti, v Sofiji pa razstava jugoslovanske knjige. Prireditvi sta v znamenju bratstva Jugoslavije in Bolgarije.

Carmona, predsednik Portugalske, potuje po Afriki, da trdno poveže portugalske kolonije z materno državo.

Italija bo prestopke deviznih odredb odslej zelo strogo kaznovala.

12. julija praznuje Francija 150 letnico revolucije. Z mestne hiše v Parizu bo visela trobojnica, dolga 20 metrov in 14 metrov široka.

Madžarska vlada je v načelu pristala, da velja v Karpatski Ukrajini poleg madžarščine tudi ukrajinščina kot uradni jezik. Pozneje se bo izvedla samouprava.

Anglija in Francija hitita z oboroževanjem Poljske, poroča berlinsko časopisje.

V Moskvi otvorijo 1. avgusta veliko kmetijsko razstavo. Posetila jo bo med drugimi skupina bolgarskih poslancev.

3 milijarde dolarjev bo Amerika spet izdala za javna dela in zaposlitev brezposelnikov.

V Budimpešti sodijo 25 madžarskih fašistov, ker so stremeli za notranjim prevratom.

Angleški kralj Jurij je po povratku na nekem banketu govoril o vtisih svojega potovanja ter med drugim poudaril, naj bi Anglija čuvala zavest skupnosti in vzajemnosti človeškega rodu, duha svobode in pravice.

Iz naše države

„Dan nemške narodnosti"

je Nemčija praznovala minulo nedeljo. Po radiu je govoril minister Heß, ki je naglasil, da so prostovoljni darovi vsakega pripadnika nemškega naroda v Nemčiji vidna vez z nosilci nemštva v inozemstvu in da je dejavna pomoč nemška izjava za brate v tujini. **„Sveta pravica in samoobsebi umevna dolžnost vsakega naroda je, da se priznava k rojakom onstran meja in da to izjavo izrazi na način, ki mu je lasten za odnose do drugih narodov in nacij".** Dunajski „Völkischer Beobachter" je v uvodniku med drugim zapisal, da mora vsakega Nemca ob misli na 20 milijonov rojakov v drugih državah navdajati ponos in žalost; ponos zato, ker priča nemško delo v tujini o nemški veličini, žalost zato, ker se je v raztrganem zgodovinskem razvoju potratilo toliko dragocene nemške narodnosti. — V Celovcu se je vršila proslava z govoroma dež. svet. Maier-Kaibitscha in okrožnega nar. soc. vodje dr. Pachneka. Slednji je naglasil, da veže vse Nemce sorodnost krvi, ista govorica, običaj in navada in je zato treba podpirati rojake onstran državnih meja.

10.000 Hitlerjeve mladine

nastopi s 15. julijem svojo službo v kmetijstvu, da pomaga pospraviti letni pridelek. To bo za mladino, tako pravi tozadevni članek v dunajskem strankinem glasilu, hkrati najučinkovitejša obmejna služba. Mladina bo delala povprečno po 6 tednov in za svoje delo ne bo dobila zaslužka. Poleg poljskega dela se bo udejstvovala v področju vaške kulture in obmejne zaščite. Na Koroškem prideta v poštev predvsem Rož in Zila.

Kanclerjev dar jugoslovanski vojski.

Minuli četrtek so v Beogradu izročili vojnemu muzeju dva stara srbska topova, ki ju je kancler Hitler poklonil knežu Pavlu ob njegovem obisku v Nemčiji. Slovesnosti so prisostvovali poveljniki vojske ter druge osebnosti jugoslovanskega pol. življenja in nemški poslanik von Heeren. Vojni minister Nedič je ob predaji govoril o Črnem Juriju, ki je v svoji borbi za svobodo dosegel mnogo uspehov in srbskemu narodu vlil nove moralne sile. „Veliki vojak iz zadnje svtovne vojne, Adolf Hitler, je čutil veliki pomen, ki ga ima za nas zvišena osebnost kneza Jurija", je minister svoj govor zaključil.

Letošnji vojaški nabori.

Notranji minister in šef nemške vojaščine sta odredila, da se vršijo nabori letnikov 1919 (prvih 8 mesecev), 1920, nadalje letnikov 1906, 1907, 1913 do 1918 ter vseh vojnih obvezancev 1913 do 1919, ki doslej še niso bili vpoklicani. V času od 7. julija do 9. septembra se vpokličejo tudi namestni rezervisti letnikov 1914 do 1918. Podrobnosti so razvidne iz javnih razglasov.

„Dolžnost in ne akademska svoboda

je dijakova dika", je poudaril nar. soc. dijaški vodja Schell na nedavnem zborovanju dunajskega dijaštva. „Odstranili smo frazo o akademski svobodi in na njeno mesto postavili dolžnost. Dijak od danes ne pohajkuje, ne randalira in ni pijanec, marveč postavlja vse svoje duševne in telesne sile v službo narodne družine!"

Še kaj: V dunajskih kavarnah se bo zaračunavalo odslej 15 % računa za napitnino. — V Gradcu se vrši proces proti znanemu dr. Strafelli. — V moravski Ihlavi je na zborovanju tamošnje nemške manjšine govoril pokr. vodja dr. Jury in pri tej priložnosti svaril Čehe, naj so strpni.

Vesti iz Jugoslavije

Na Vidov dan

so v Jugoslaviji proslavili 550 letnico bitke na Kosovem. Posebno svečana je bila proslava na Kosovem polju. Dospele so tudi delegacije iz Dalmacije, Vojvodine in Srema, krajev, kamor so Srbi bežali pred Turki. Na proslavi je sodelovala jugoslovanska vojska. Slikovit je bil pogled na množico v pestrih narodnih nošah.

Jugoslovanska kultura v inozemstvu

Ljubljanska opera je minule dni gostovala v Trstu z opero „Boris Godunov" in „Prodano nevesto". Veliko tržaško gledališče je bilo do zadnjega kotička zasedeno in so bili slovenski umetniki deležni laskavih priznanj. — Beograjska opera pa je nastopila v nemškem Frankfurtu ob Mainu z dvema operama in baletno predstavo. V nemških listih priobčene ocene nastopa Jugoslovanov so polne hvale. Jugoslovani so bili takoj nato povabljeni, da nastopijo tudi v Berlinu, Draždanih in na Dunaju, v zameno pa bi gostovala frankfurtska opera z Wagnerjevimi deli v Beogradu.

To in ono: V Beogradu je umrl vodja zemljoradnikov Joca Jovanovič, ki je igral v jugoslovanski politiki dokaj vidno vlogo. — 16. julija bodo Hrvati proslavili 60 letnico rojstva dr. Vladka Mačka. — Vloge v jugoslovanskih hranilnih zavodih rastejo, kar je znak gospodarske konsolidacije in zaupanja ljudstva v trajen mir. -- V bosanske reke so spustili letos milijon mladih postrvi in se nadejajo znatnega izboljšanja ribolova. — Okrog 13.000 Prekmurcev in Medjimurcev je odšlo letos na sezonsko delo v Vojvodino, Nemčijo in Francijo. — Jugoslovanska letina bo prav dobra. Dvajset tisoč vagonov pšenice preostane za izvoz, rekorden bo pridelek sadja, zlasti sliv, hrušk in grozdja. — Pokroviteljstvo nad mladinskim taborom, ki se vrši v Mariboru v dneh od 29. junija do 2. julija, je prevzel kralj Peter II. Tabora se bo udeležilo več ministrov. Na sporedu je med drugim tudi prireditev „Miklove Zale" v Narodnem gledališču.

Nista se razumela. Žena odloži „Koroškega Slovenca" in vzdihne: „Torej je stari Močnikar vendarle dočakal večni mir in pokoj." — Mož: „Pa nisem vedel, da je bila Močnikarica tako hudo bolna. Kdaj pa je umrla?"

Podlistek

Vajansky — Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(23. nadaljevanje.)

Ela se je okrenila in z naglim korakom stopala po njivi. Njeni čevlji so šumeli po trdem strnišču. Rdeči slaki so se dotikali robov lahnega krila.

„Elenka," je rekel Holan, ki ni bil pripravljen na tak nastop, „ne poznate me prav. Nihče pod nebom ne bo zvedel tega, kar se je odigralo na vašem vrtu."

Ela je obstala, a se ni obrnila.

„Tajnost bi še povečala breme moje krivde."

„So tudi sladke, nedolžne tajnosti! Smatrajte to za naključje, za napad — za šalo! Mislite si, da sem odtrgal rožo in sem vam jo vrgel čez plot! Dotikljaj vaših ustnic mi je svet, čist, više cenim samega sebe od onega trenutka, ki mi ga je naklonil Bog. Oba sva postala žrtvi trenutnega navala."

Milkov glas je zvenel iskreno.

„Moj namen je trden. Zaman govorite. Tako velikega prestopka ne zatro besede. I vam i meni je treba nositi posledice. Slednjič, kaj vam zato. Toda vedite, da se moram jaz kesati zase in za vas."

„Nikarte, Ela! Počakajte nekaj dni — čas je dober svetovalec. Kaj nastane iz vašega početja? Vas bodo mučili, name se navali kleveta vse okolice. No, meni zase je lahko prenašati kleveto. Toda zadeva je tako enostavna — pozabiva jo vso tam na vrtu — naj o njej šume jeseni svoje večerne speve. Gospodična, kaj se je zgodilo prav za prav? Zagoreli ste dve srci, pozabili dve glavi na družabne, puste, ceremonije. Kaj je utrpela zlega vaša čista, nežna duša? Ah, vse kaj drugega pride tu v poštev! Jaz sem postopač, plebejec, vi plemkinja!"

Ela se je okrenila. Videla je zalo postavo mladega fanta; lahen oblaček mu je sedel na čelu, njegov glas je bil zvočen, prežet od čuvstva.

„Saj ne veste, kaj vse sem pretrpela za oni prestopek; nič me ne veseli, pred slednjim se čutim krivo, tresem se pred vsako opombo. O vsakem mislim, da vse ve, da mi samo prizanaša. Tega nikakor ni moči prenašati. Naj torej izvedo vse."

„Mene poženo — morda vzamejo kruh tudi mojemu očetu — in se navale nanj. Obtožili so ga, da baje uči krivo vero, da je izdajalec domovine. Preudarite, kako težko obremenite te obtožbe, ako — obdolžite sebe! Saj je on že itak skoro povsem v rokah vašega očeta! Torej odpustite sinu zavoljo njegovega očeta! Odpustite mi, nisem vedel, Ela, da biva taka visoka duša v vašem krasnem telesu!"

„Ah, ko bi mogla zatreti spomin na svoj prestopek! Skrivnosti ne prenesem, mučila se bom, nesrečna bom."

„Ena pot je še pred nama, gospodična!"

Ela se je tesnobno ozrla nanj.

„Na Dunaj pojdem. Tam pri vaših nogah raste rdeči slak. Odtrgajte ga zame."

Srce je vztrepetalo mladenki.

„Dobro, da ni večer," je nadaljeval Milko, „in da ne šumi nad nama košati vrh lipe. Skočil bi k vam, Ela, in vas še enkrat prižel nase v naročje močno — in potem bi šel v vas in bi zavpil na ves glas, kakor tur: Jaz sem poljubil hči Jablonskega, ona je moja pred Bogom in pred ljudmi! Izvedi to, svet, izvedite to, tetke vse zemeljske oble!"

Ela je prebledela. Noge so se ji tresle. Naglo se je vzravnala in se z urnim korakom napotila po stezi.

Miloš je skočil na mesto, kjer je stala ona.

„Slak je moj!" je zaklical za njo. „Do svidenja!"

V.

Žarki pravice.

„Kakšen junak sem jaz," je trpko govoril Miloš, prišedši v svojo izbo, skoro popolnoma obloženo s knjigami. Na oknih so ležali medicinski inštrumenti. „Grmim na sanjače, iz Dušana se norčujem, da prhuta okrog prekletih madžaronk, idealista in ženskarja ga imenujem — in kje sem se nenadoma našel sam?"

Lice Miloševo se je nakrivilo v srditem, žolčastem smehu.

„Ob nogah mlade frajlice!" Rdeči slak je vrgel na stol ter legel na usnjeni divan. V sencih mu je močno udarjala žila.

„Treba se je premagati," je rekel in se v resnici pričel premagovati. Stisnil je zobe in se zaril v patologijo Rokytanskega. Težki slog učenjakov mu je bil še težji nego običajno. Ako mu je misel hotela poleteti od predmeta k plavim kodrom Elinim, je čital glasno, ko da ima pred sabo dvorano s tri sto slušatelji.

„Taka reč za en poljub!" je pomislil pri vsakem vzkliku, ki se mu je izvil. „Ko bi zavoljo vsakega imela biti takšna storija, bi bil že davno pogubljen."

(Dalje sledi.)

Zapovedi, ki veljajo i za nas!

Čehi v protektoratu so si po „Narodnih listih“ osvojili sledeče zapovedi:

1. Misli na to, da si Čeh in bodi na to ponosen.
2. Bodi strpen, a ne hlapčevski! Samozavest svobodnega državljana je njegova prva čednost!
3. Spoštuj druge narode, pazi pa vedno in povsod na to, da bo tvoj narod v enaki meri spoštovan.
4. Vztrajaj vedno trdno in neomajno na svojih pravicah. Vedi, da je le zelo težko zopet pridobiti lahkomišljeno izgubljene pravice.
5. Bodi dober, plemenit človek, toda ne zamenjuj dobrosrčnosti s slabostjo. Ostani trden, kjer je vztrajnost in trdna volja potrebna.
6. Bodi človek s širokim obzorjem v okviru svojega ljudstva. Veliki ljudje so bili največkrat vdani sinovi in hčere svoje domovine.
7. Ljubi svoj jezik, ki je najdražje izročilo tvojega rodu. Nikar ga ne oskruni in onečaščaj z nemarnostjo. Daj svojemu jeziku prednost pred drugimi.
8. Ne daj se zbegati z gesli, ki te odvračajo od tvojih dolžnosti napram narodu. Čim manjši je kak narod, tem bolj mora biti navezan na svojo narodno bitnost.
9. Časti Boga, ker on je delivec vseh vrednot. Ne zapostavljaj, kar je rodovom bilo sveto.
10. Bodi delaven in varčen. Pomagaj svojemu narodu z gospodarsko sposobnostjo. Misli na to, da samo delaven narod obstane v tekmi narodov.

K ljudskemu štetju 17. maja

piše glasilo šolskega društva „Südmarke“ v junijski številki med drugim to: “Ker so tujerodni drobci v primeri z nemškim državnim ljudstvom tako neznatni, je treba zavrniti vsako sumničenje, da je imel kdorkoli interes na umetnem zmanjšanju njihovega števila. Nasprotno! Narodno-socialistična država je imela bistveno večji interes na tem, da se je po izjavi vsakega poedinca objasnilo njegovo stališče v državi, kajti narodno-socialistična država temelji na spoštovanju narodnosti ter iz nje izhajajočih pravic in dolžnosti. Zato je bil način vpraševanja izbran še skrbnejše in se je z raznimi vmesnimi vprašanji vsakomur nudila prilika, da izpove svoje stališče. Zato se je od števcev in od ustalih uradov stranke in države kakor tudi od vodstev nemenških organizacij najstrožje zahtevalo, da se je treba izogibati vsakterega vplivanja. Izjava se je torej delila v vprašanja po državni pripadnosti, maternem jeziku in narodni pripadnosti . . .

Da pomeni ta novi, vzorno natančni način štetja seve popolnoma novo inventuro in zamore doslej obstoječo (ali umetno ustvarjeno) sliko nenemških narodnih skupin n. pr. v Vzhodni marki bistveno spremeniti, je na dlani ležeče. Obžalovati pa moramo, da so vodstva nenemških narodnih skupin tudi tokrat skušala izvajati moralični pritisk na ljudstvo. Pozivi v tujejezičnih časopisih v rajhu, celo letaki, ki so jih razdeljevala, so razodeli skrb teh krogov, da ne bi od nikogar vplivani rezultati bili neugodni za njihove dosedanje trditve in neugodni celo v primeri s prejšnjimi, od njih osumničenimi štetji. Treba bo počakati, kako ti rezultati v resnici izgledajo. Država in nemški narod jih vsekakor lahko pričakujeta v popolnem miru, ker imata največji interes na popolni tozadevni jasnosti“.

Jugoslovanski avtomobilisti v rajhu. Predzadnjo nedeljo je dospelo na Podkorensko sedlo 60 jugoslovanskih avtomobilistov z 22 vozovi, katere je povabil vodja nar. soc. motornih oddelkov Hühnlein, naj si ogledajo Nemčijo. Na sedlu so pozdravili goste zastopniki nemških organizacij. Po kratkem družabnem sestanku so Jugoslovani nadaljevali svojo vožnjo preko Beljaka na Solnograško in odtam v notranjost Nemčije.

Širom naše zemlje

Nova slovenska zgodovina.

Povojna doba nam je prinesla nove poglede na tisočletno zgodovino naših prednikov. Nedavno še so hoteli ime Slovanov ali Slovenov istovetiti z nazivom sužnjev (Slawe-Sklave), kar mrgolelo je raznih zlohotnih razlag in vsakovrstnih pripomb v imenu dozdevnega slovenskega suženjstva. Povojni zgodovinarji Slovenci pa nam jasno in precizno prikazujejo in dokazujejo, kako veličastna in slavna je naša zgodovina. Vedno bolj se pred nami razgrinja nekdanja svobodna doba s slovenskimi knezi vojvodi, večo, župani, knezazi, plemenitaši, desetniki in stotniki, s sodniki in rotišči, vidoki in pojedi, pojezdami in še drugimi nazivi nekdanjega gospodarskega, socialnega in političnega življenja Slovencev na koroških tleh. Seve, ta slavna doba slovenske svobode se je nagibala k zatonu, ko je nastalo rimsko-nemško cesarstvo in so na Koroško došli nemški grofi, samostani in škofje, uradi, šole in knjige in ko so se začeli naseljevati v deželi Švabi in Bavarci.

Na dlani je ležeče, da mora revoluciji v področju zgodovine slediti tudi prevrat na polju imenoslovja. O imenih „Koroška“ in „Kranjska“ smelo trdim, da sta pristno slovenskega izvora in nikakor romansko-keltskega. Ko so v 6. stoletju prispeli Sloveni iz ruskih nižin preko panonskih planot v gorovje sedanjih Alp, so postali pač „gorovjani“. Staro ime „Noricum“ je izginilo. Zgodovinarji srednjega veka so slovenski naziv „Gorovje“ in „gorovjan“ polatinili v Carantanum. Večinoma so bili pisci tedanje dobe Nemci, ki radi pišejo slovenski „o“ za „a“ in slovenski „g“ za trdi „k“. Tako so polatinili deželo v „Carantanum“, iz njega je nato postala Koroška in Kärnten. — Isto velja za „Kranjsko“, v kateri tiči korenina „krajina“. Slovenci so se naselili tudi ob koroški meji v „krajni“. Tako nekako je nastala naprimer tudi „Ukrajina“ ob robu Rusije. Nemci so Slovence ob robu Koroške nazvali „Krainer“, ker so bivali v kranji. V Herderjevem konverzacijskem leksiku beremo za besedo „Krain“ sledečo razlogo: Zur Römerzeit ein Teil von Noricum. Ende des 6. Jahrhunderts von den slawischen Krajnci (Grenzslawen) besetzt“. Trditev, da bi izhajalo deblo „Koroške“ in „Kranjske“ iz naziva keltskih Karnov, ne more držati, ko pa so ti bivali daleč na zahodu od Kanalske doline v srednji Tirolski. Pribijem nadvse značilno dejstvo, da pred 6. stoletjem sploh ne najdemo nazivov „Carantanum“ in „Carnia“.

Nedvomno so mnoga koroška imena keltsko-ilirskega izvora, tako Drava, Zila, Mura, Karavanke i. dr. Zanje velja v pisavi in izgovoru posebna postava. Reče in piše se: „Zila“ in ne „Zilja“. Imena tujega izvora ohranjajo tudi v govorici svoj „l“ in ga ne pretvarjajo v „v“. Slovenci pravimo: Ilirija, Sicilija, Brazilija, Milan, kličemo Cecilija, Filip, Tilen, Mila, Milan i. dr. Torej trdim v zavestnem protislovju s priznanim slovenskim pravopisom, da sta pravilna naša „Zila“ in „Zilani“ in nikakor „Zilja“ in „Ziljani“.

Koroški zgodovinar Lesjak pravi, da je dobra tretjina koroških imen slovenska. Mi pa smo menja, da sta slovenskega izvora najmanj dve tretjini vseh imen koroških vasi, hiš, njiv, travnikov, hribov, planin in gora. Zbiranje dokazov za to trditev ne bo težko, a ga naj pridržamo naši mladi inteligenci, ki bo v tem področju lahko uspešno nadaljevala delo povojnih slovenskih zgodovinarjev.

Hani M.

Vplačilnico prejmejo s to številko vsi naročniki brez izjeme. Kdor je z naročnino zaostal, naj se je blagohotno posluži! Če pa ima svoj list plačan že naprej, naj pregovori še soseda, da naroči naše glasilo, in mu odstopi svojo vplačilnico.

Dolina — Dolina pri Pokrčah. V nedeljo 2. julija se vrši pri Mariji v Dolini romarski shod. Sv. maše bodo od pol 7 ure naprej, ob 8 uri nemška pridiga z mašo, ob 9 uri obhod in nato slovenska pridiga z mašo. Priložnost za spoved med vsako sv. mašo.

St. Veit i. J. — Št. Vid v Podjuni. Drž. kmečka organizacija — oddelek Südmark — bo skupno s kulturnimi oddelki Hitlerjeve mladine priredila na tukajšnjem Zablatniškem jezeru nekak kulturni teden in sicer v času od 1. do 9. julija. Iz vsakega okrožja se bosta tega tečaja udeležila fant in dekle, katera imenuje okrožno kmečko vodstvo. Tečajniki se bodo vadili v nemški pesmi, plesu, nemški igri in v športu in bodo tako spoznavali elemente nemške narodnosti.

Starši, vaša naloga! (Globasnitz — Globasnica). V nedeljo 18. junija je bil v naši farni cerkvi popoldne ob 2 uri od škofijstva predpisani stanovski nauk za mladino. Medtem ko je farni dušni pastir imel nagovor pred glavnim oltarjem in so verniki klečali pred izpostavljenim Najsvetejšim, je skupina otrok pred cerkvijo vpila in kričala. Nek gospodar stopi iz cerkve in jo posvari, naj miruje. Kaj se zgodi? Otroci ga namah obkolijo in mu kriče dopovedujejo, da nima nečesar zapovedovati in naj gre kar spet v cerkev, sami pa bodo imeli svojo zabavo. Gospodar se je molče vrnil. Kmalu nato začne frčati kamenje proti cerkvenim vratom. — Menimo, da je predvsem naloga starišev, da skrbe za dobro vzgojo svojih otrok. Pripomnimo še, da je pristojna varnostna oblast takoj uvedla postopanje proti malim postopačem.

Augsdorf — Loga ves. (To in ono.) Naš južni breg Vrbskega jezera se počasi polni z letoviščarji. V večjih hotelih se nahajajo večinoma zasebniki, številni pa so izletniki akcije „Kraft durch Freude“. Pri razmerno visokem njihovem številu pridejo posestniki na svoj račun. — Polje se morda ob daljšem lepem vremenu še popravi, vendar je rž po zadnjem nalivu popolnoma polegla in bo treba zanjo precejšne vročine. Sadje je krasno cvetelo, a ga je zadnje vreme precej razredčilo v cvetju. Naše gospodinje in še vsi ostali tožijo vsled težavne pletve in napornega kopanja. — V sosednjem Št. Ilju je umrl Pavle Knafl, pd. Rinar, trgovec in krojaški mojster. Svoj čas je bil slovenski zastopnik Šentiljčanov v Logi vesi. Pokopali so ga ob veliki udeležbi pogrebcev. Večni mu mir, zaostalim naše sožalje! — Otroška vrtca sta se že pričela in samo obžalujemo, da je njuna vzgoja popolnoma nemška.

Zell — Sele. Tukajšnji trgovci in gostilničarji so minuli teden dobili uradni poziv, naj dvojezične napise na svojih poslopjih odstranijo, sicer bodo kaznovani z denarno globo.

Koroški drobiž. Na cesti pri Sv. Krvi pod Visokim Klekom je treščil v prepad potniški avtobus, pri čemer je našlo smrt 11 oseb. Avto-podjetnika so sedaj zaprli. — Ponesrečil se je na motornem kolesu 27 letni mizar France Rabič iz Št. Jakoba v Rožu. Z motorjem je zadel v zid in si zlomil desno nogo v stegnu. — Na Harlovcu se je nevarno ponesrečil 55 letni Kaufmann iz starega rajha. — Dva goljufa sta v boroveljski okolici prodajala kanclerjeve slike. Z grožnjami sta ljudi silila, naj kupijo slike za razmerno visoko ceno. — Velika elektrarna pri Labotu bo v kratkem dograjena. Dajala bo električno moč Koroški in Štajerski. — 72 letni Jožef Hobel v Kotmari vesi se je ponesrečil pri košnji. Padel je v neko globel, si nalomil rebra in prebil lobanjo. — Te dni poseti deželo 3000 nemških dečkov iz vseh delov države. Štiri dni se bodo mudili ob Baškem jezeru. — Celo vrsto novih šolskih zgradb dobimo, tako v Hodišah (stroški 247.000 RM), Pliberku (365.000 RM), v Podlogu pri Suhi (230.000 RM), na Čajni, Ledenicah, Škocijanu, Kneži i. dr. — Na Koroško pride v kratkem delovni minister Rust ter si bo ogledal nekatera taborišča. — 5 letni Janezek Lepušic na Ravnah se je pri igri nevarno ponesrečil in so ga prepeljali v bolnico.

Naša prosveta

Idealizem mladih src.

Otrok je podoben mladi rastlinici, ki se neprenehoma obrača za soncem in svetlobo. Sklanja se za žarkom, ob katerem zeleni in se razcveti. V senci in temi bledi, otožno poveša glavico in je cvetoče življenje okoli nje prav nič ne gane.

Tudi otrok je nežna cvetka, ki rabi sonca. Ozračje računov in računarstva, razuma in razumarstva ga mori. V otrokovih prsih bije mladostno srce, v otrokovem telesu živi mlada, rasti željna duša. Vsa otrokova nrav je kakor greda, ki pričakuje zdravega semena. Otrok pričakuje pouka o vzorih, ki naj vodijo njegovo življenje in njegovo delo. Slišati hoče o ljubezni, ki naj naravnava njegove besede in dejanja. Vse v otroku je pripravljeno za razodetje družinskega in narodnega občestva, za razodetje ljubezni na svetu. Beseda, topla in stvarna, o družini, domovini, narodu in Bogu je tisto sonce, ki ogreva rast mladega bitja, da se mu polnijo mlade prsi in mu rdečijo lica v mladem zdravju.

Gorje otroku, katerega vodijo mladostna leta v golo razumarstvo in mrzlo preračunjenost! Samo videz je, da otrok ob taki vzgoji raste in zori, v resnici mu odmira smisel in občutje za lepši kos življenja in njegovega smisla. Zgolj razumska vzgoja ustvarja starikavo mladino, ki bo vse življenje vodila po načelu: kaj mi nese? Razumska izobrazba ostane nedostatna, pomankljiva in v življenju take mladine se razbohoti čudna puhlost, nadutost in umazanija. Tod so korenine zaigranih življenj, nesrečnih družin, narodnih odpadnikov, nelojalnih državljanov in brezverskih malopridnežev. Namesto vzravnane cvetke, je rastlina brez sonca ostala samo še čudna spaka in karikatura.

Družina bodi čuvarica in gojiteljica idealizma mladih src. Mati in oče, starejši bratje in sestre naj uvajajo mladi rod v svet življenskih vzorov. V družini naj išče in najde naša mladež one svetle žarke, ki bodo pospeševali njeno duhovno, duševno in telesno rast. Odtenki družinskega sonca bodo ostajali kot spomin v pozna desetletja njenega dozorevanja. Ob topli ljubezni domačega ognjišča bo doraščala krepka in čvrsta in bo dorastla v moža in ženo, ki bosta z lahkoto mojstrila tudi najhujše prilike svojega življenja v čast narodu, iz katerega izhajata, in družini, kateri pripadata, ter v svoj lastni blagor.

Pevski koncert na Brnci bo v nedeljo 2. julija ob 3. uri pop. Vsled negotovega vremena se vrši v društveni dvorani. Na sporedu poleg slovenskih narodnih pesmi še dva šaljiva solospeva in kratek nagovor. Vstopnina 40 pf.

Društvom! Nemška delovna fronta (DAF) je predpisala, da se desetina dohodkov društvenih prireditev pobira za sklad ustanove KdF. Na vprašanje slovenske osrednje organizacije glede naših prireditev je pristojni referent pojasnil, da omenjeni predpis ne zadene slovenskih organizacij.

Zmaga filma v naravnih barvah. Filmska umetnost je po svojem bistvu v prvi vrsti umetnost za oči — in prav v tem pogledu pomeni snemanje filmov v naravnih barvah, kakršne proizvaja zadnji čas ameriška družba Warner Brothers, za vse strokovnjake in gledalce začetek nove dobe v kinematografiji. Ta družba je izdala do sedaj že dva velika filma „Sadovi zemlje“ in „Robin Hood“, ki sta doživela sijajne uspehe. Prav to podjetje zdaj posnema nov velik barvni film, ki bo nosil naslov „Dolina velikanov“. Snimanje tega filma traja že več ko leto dni, pri njem sodeluje nad 3000 oseb, pri čemer spuščajo prave nasipe v zrak, da se cel vlak prevrne v prepad, prizori pa so taki, da pri njih niso mogli uporabiti nikakih zvijačnih trikov. Razume se, da bo film „Dolina velikanov“ veljal milijone in milijone dolarjev in da se bo ta vsota pri proizvajanju filma kmalu podvojila pri dohodkih.

Naše gospodarstvo

Strokovna izobrazba v kmetijstvu.

ZdR. — Deželni kmetski organizaciji Südmark je poverjena tudi naloga strokovno-poklicne izobrazbe kmetske mladine. V te svrhe je bil izdelan načrt, ki naj nudi kmetskim sinovom možnost praktične strokovne izobrazbe.

Strokovna vežba se prične z letom, ko kmetski fant dovrši ljudsko šolo oz. 14. leto. Njen glavni predmet je nauk o osnovah kmetijskega gospodarstva (Landarbeitslehre). Kmetski fant si ga osvoji tekom dveh let z delom na domačem ali tujem posestvu. Nato sledi izpit iz tega predmeta. Z 16. letom pride bodoči posestnik na kmetijo, ki je od vodstva kmetske organizacije priznana kot vzorno podjetje. Fantje, ki so dosegli 16. leto, se brez izpita o osnovnih pravilih kmetijstva pripravljajo potom dveletne prakse na priznanem vzornem posestvu za specialni izpit iz kmetijskega gospodarstva (Landwirtschaftslehre).

Specialni izpit iz kmetijstva bo postal slej ko prej obvezen za vse kmetske fante, ki naj v poznejšem času prevzamejo posestva svojih starišev. Vodstvo dež. kmetske organizacije bo določilo poseben izpraševalni odbor, pred katerim bodo bodoči kmetje polagali svoj strokovni izpit. Dveletna praksa na vzornem posestvu bo učence uvajala v vse panoge kmetijskega gospodarstva in ga seznanila s času primernim gospodarjenjem. Načrt strokovne izobrazbe v kmetijstvu računa na sodelovanje gospodarjev in očetov.

Glavni cilj omenjenega izobraževalnega načrta je, da ohrani kmetijstvo na čim višji stopnji. Uradi kmetske organizacije so izvedli in pripravili, kar je za njegovo izvedbo potrebno, in sedaj je na kmetih, da se teh ustanov tudi poslužujejo.

V Stuttgartu je že tedne odprta velika vrtna razstava, ki naj prikaže pomen dobro negovanih vrtov in umnega vrtnarstva. Razstava dokazuje, da je treba tudi za vrtnarjenje solidnega znanja in še nekoliko umetniške žilice. V posameznih predelih prikazuje, kaj vse lahko dosežeta dobra volja in solidno znanje v področjih sadjarstva, zelenjadnega vrtnarstva, nege rož in krasilnih grmičkov i. dr. — Tudi iz najmanjšega koščka zemlje se lahko pričarajo pravi čudeži.

Podpore za izboljšanje perutninarstva. Kmetijsko ministrstvo je odredilo, da se v svrhe podviga kokošjereje v okviru dež. kmetskih organizacij lahko dovoljujejo denarne podpore in sicer za nabavo izleženih piščet po 20 ter jarčic po 60 pf. pri čemer sme organizacija določiti število živali. Prošnje je treba nasloviti na dež. kmetsko organizacijo, denar se izplača na podlagi pismenih nabavnih in plačilnih prilog.

Za pitanje svinj priporoča nek posestnik v „Pionier-ju" pokladanje piče v obliki kaše. Pičo pomeša dan poprej v golidah bodisi z vodo ali posnetim mlekom, jo zdrobi ter pusti črez noč, da se skisa. Drugi dan jo pred krmljenjem še enkrat dobro premeša. Važno je, tako pravi, da v koritcih nikdar ne preostaja ostankov, da imajo živali popoln mir. Ležišča naj so suha in topla.

Krompirjevo cvetje naj bi odstranjevali, ker potroši mnogo hranilnih snovi, potrebnih gomoljem v zemlji. Na manjših njivah se to delo lahko opravi, po odstranitvi cvetja je pridelek najmanj za petino večji. Posebno važnjo bi bilo odstranjevanje cvetja pri onih vrstah, katerih cvetje zazori v zelene semenske jagode.

V poletju bi bilo treba vrt stalno okopovati, manj pa mu prilivati. Češče za to delo ni časa. Gospodinja si lahko pomaga tako, da pokriva grede z leseno volno, slamo ali steljo in tako prepreči rast pleveljnih rastlin. Pokrita zemlja ostaja vlažna in je škodljivci neradi obiskujejo.

Črvive črešnje so huda nadloga za ljubitelje tega dobrega sadeža. Vzrok črvivosti je črešnjeva muha, ke se v juniju in juliju vseda na zelene ali rdeče črešnje ter izleže jajčeca, iz katerih se v 8 dneh razvije črviček, ki se hrani od črešnjevega mesa. Razviti črviček spet izleze, se zabubi v zemljo ter pričakuje naslednjega poletja. Škodljivi žuželki pridemo do živega s pravočasnim in hitrim obiranjem črešenj, odpadli sadež dnevno zbiramo in dajemo živini, po letini skrbimo za dobro obrana drevesa. Vsaka na drevju preostala črešnja nudi hrano škodljivcu. Dobra so razna kemična sredstva.

Borove vodne cevi so prav primerne Borovec se lahko navrta, skorje ne odstranjujemo, hlode uporabljamo še zelene. Za nižji vodni pritisk zadostuje kot premer cevi 4 do 5 cm in 15 do 18 cm debel hlod. Borove cevi držijo nad 10 let, v mrtvi zemlji pa še dalje. Vodo ohranjajo poleti hladno, pozimi toplo.

Apna kokošim! — Navadno ne vemo, kam s kostmi. Jajčje lupine radi mečemo na smetišče. Kokoši pa bi rade apna in ležejo vsled pomanjkanja jajca s tenko ali nagrbano lupino. Kdor nima pripravnega mlinčka za drobljenje kosti, naj se posluži topega predmeta in drobi kosti ter dobljeno moko meša z navadno krmo. Deželna kmečka zveza dovoljuje za nabavo kostnih mlinčkov tudi denarne podpore. Pogoje pove na željo okrožno kmečko vodstvo.

Mačke naj bi nam preganjale miši in podgane. Pri tem pa skrbno zapiramo vrata in pozabljamo, da tudi sicer gibčna mačka ne more skozi ključavnico ali steklo. Mačka se zaprtega prostora boji ko ognja in se brani hiše z zaprtimi vrati. Ponekod so tej koristni domači živalici tako naklonjeni, da ji pripravijo v vsaka vrata do 50 cm visoko luknjo. Čudno, da v teh hišah ni nobene miši.

Ščitimo ptičja gnezda. V maju in juniju valijo ptice-pevke. Povsod najdemo njihova gnezdeca, v grmovju, v gozdu, na sadnih drevesih i. dr. Ptičji skrbi za potomstvo dodajmo še svojo malo skrb, da puščamo gnezdeca na miru, se ne dotikamo malih jajček in odvračamo otroško radovednost. Tako se vsaj nekoliko oddolžimo malim, krilatim kmetovim „hlapčkom".

O negi zob. O tem bi nam moral govoriti zdravnik. Povedal bi najprej, da vlada ponekod velika malomarnost v pogledu nege zob. Nismo vajeni hoditi zaradi malenkostnega obolenja zobovja k zobozdravniku, marveč čakamo dotlej, da se „hoja splača" in nam zdravnik zob izdere. Morda se celo koj sami kuriramo s tobačnim ekstraktom ali kleščami. Zdravniška veda pa navaja, da izhajajo številne želodčne in prebavne bolezni iz slabega zobovja. Želodčne kisline se mučijo z nezgrizeno in nezdrobljeno hrano. Vrhutega okuži in zastruplja gnil zob ostalo zobovje ter vse telo. Končno so lepi zobje naravna lepota, katero smemo zahtevati od vsakega človeka. Veljaj torej parola: Z nego zob bomo začeli že pri malem otroku, da mu prihranimo bolečine, denar in skaženo lepoto.

Zanimivosti iz vsega sveta.

„Pameten" osel. Posestnik Junus Afir iz Dubova pri Peči v Jugoslaviji ima osla, ki točno pozna vse hiše, v katere pošilja njegov gospodar mleko. Vsako jutro Junus samo vodi osla z mlekom v mesto, nato pa ga pusti samega, da nosi mleko od hiše do hiše. Kakor na povelje obstane osel pred vsakimi durmi, kjer je potrebno in čaka dokler ne pride kdo iz hiše in mu odvzame za njega določen del mleka. Kakor hitro se je to zgodilo, se osel napoti naprej do druge hiše. Ko je obiskal vse dvanajstere odjemalce gospodarjevega mleka, se osel vrne na „zmenjeno" mesto, kjer se snide z gospodarjem.

Dež po desetih letih. Nad delom notranjeazijskih puščav Gobi ali Šamo je padal te dni močan dež, prvič po dolgotrajni suši, ki je trajala že celih deset let. Pa tudi tokrat ni bil pravi dež, temveč posledica viharja, ki je iz nekega jezera dvignil vodo, ribe in alge ter jih nosil naokrog, dokler ni vrgel vse skupaj v pustinjo.

Dvojčka z brado. V neki ženski kliniki v Barceloni je neka žena predkratkem povila dvojčka, ki sta imela že v trenutku rojstva do prs dolgi bradi. Mati je bila zaradi tega sprva tako oznevoljena, da je hotela izvršiti samoumor. Le s težavo so zdravniki preprečilo njeno namero. Toda v teku dveh tednov sta bradi izginili popolnoma in dojenčka se danes ne razlikujeta v prav ničemer od svojih drugih sovrstnikov.

Pogreb ob pesmi in muziki. V neki vasi v bližini Aten se je vršil pred kratkim nenavaden pogreb. Skozi vas se je pomikal sprevod z mrtvaško krsto na čelu, za njo pa je ljudstvo veselo prepevalo in se radovalo ob sviranju muzikantov. — Umrl je namreč vaščan Konstatin Gregorij, največji veseljak v celi okolici. Vsako veselico je završi s temi ali podobnimi besedami: Smrt je ljudem rešenje! Samo norci jočejo, kadar kdo umre. Kadar umrjem jaz, se boste vsi smejali . . . Pred dnevi je Konstatin Gregorij težko zbolel, in ko je zaslutil, da se mu približuje zadnja ura, je dal poklicati k sebi pisarja, kateremu je diktiral svoj testament. — Testament so odprli še na dan njegove smrti. Vse svoje premoženje je pokojnik zapustil svoji družini, toda le pod pogojem, da za njim ne potoči, dokler ne bo pokopan, niti ene solze. V slučaju, da se en sam član družine v tem „pregreši", zapušča vse premoženje občini. Razen tega je določil testamentarično 5000 drahem za prireditev veselice in 3000 za muziko, ki naj igra ob priliki pogreba cel dan. Pokojnikova želja je bila izpolnjena do najmanjših podrobnosti, dasi je domači župnik protestiral proti takemu pogrebu. V začetku se je obotavljal, a ko je nameravala družina pokopati pokojnika brez njega, se je tudi on udeležil „veselega" sprevoda.

Temperatura tropičnih rastlin. Botaniki si že dalje časa prizadevajo, da bi dognali temperaturo pri rastlinah. Nek avstralski učenjak se je v tej smeri mnogo prizadeval in dosegel uspehe, ki jih beležimo. Najprej je meril toploto pri bambusu in dognal, da se giblje med 25—31 stopinjo. Tudi je ugotovil, da je bambusova temperatura vedno nekoliko višja kot temperatura zraka. Temperatura kaktej presega temperaturo zraka za 6—8 stopinj. Še zanimivejše ugotovitve je napravil pri kokosovih orehih, katerih toplota doseže tupatam 29 stopinj.

Ni in ni se mogel odvaditi pitja 25-letni kmet Djura Cvetojevič iz Svinive v Slavoniji. Cvetojevič je bil vojni prostovoljec ter je dobil v nagrado lep kos zemljišča. Čeprav je bil dober in zelo priden gospodar, pa je zadnje čase začel močno popivati, tako da se včasih po cele mesce ni iztreznil. Denar pa je kopnel in Cvetojevič je šel in prodal svoje zemljišče za 100.000 dinarjev samo zato, da bi še lahko pil. Brž je pognal dobrih 50.000 dinarjev. Nazadnje ga je njegova strast hudo potrla. Vedno znova je poskušal opustiti pitje, pa ni šlo. Ko je začutil, da bo pognal še zadnjih 50.000 dinarjev, je sklenil, da bo rajši prostovoljno šel v smrt, kakor pa da bi morala zaradi njegove nesrečne strasti pasti njegova rodbina v popolno revščino. Šel je in si kupil za tri dinarje ocetne kisline ter jo izpil. Po dveh dneh hudega trpljenja je nato umrl.

Mravlje uničile vas. Prvič v svoji zgodovini je bila egiptska vlada prisiljena, da je določila 6000 funtov za obnovo vasi, ki so jo uničile mravlje. Neverjetno, pa vendar resnično je, da so take majhne živalice, kakor so mravlje, prisilile 500 vaščanov, da so morali zapustiti domove in pobegniti pred njimi. Egiptska vas Mudirja šteje 65 hiš in stoji na majhnem gričku. Rodovitna črna prst v bližini je dajala vaščanom priliko, da so se mogli z obdelovanjem polja preživljati. Nedavno so blizu vasi izkopali prastaro pokopališče, v katerem je bilo velikansko mravljišče. Sprva prestrašene mravlje so se zbrale in se podale v vas. Uničili so vse, kar jim je prišlo pod čeljusti. Vaščani so se zaman branili, podlegli so vojski drobnih žuželk, ki jih je pognala začasno iz vasi.

„Bučec" — pojav, ki napoveduje vojno. Že več mesecev so prebivalci Struge v Macedoniji v neprestanem strahu, ker se je spet pojavil „bučec", glas, ki po ljudski veri napoveduje vojno. „Bučec" je nenavaden glas, ki se v raztegnjenem bučanju javlja vsakih pet minut iz Struškega polja. Ta glas se sliši na vse strani. Po pripovedovanju domačinov se je ta glas pojavil do zdaj vsega skupaj trikrat in to vedno pred vojno. Prvič leta 1874, nato 1911, ter 1913. Leta 1911 so turške oblasti celo razpisale posebno nagrado v višini sto zlatih lir za tistega, ki bi ujel to prikazen in jo razkrinkal. Toda vsi poskusi, ki so jih bili zapeljivega denarja željni lovci podvzeli, so ostali brezupešni. Čim so se približali kraju, odkoder je glas prihajal ter ga obkrožili v prečniku dvajsetih metrov, se je bučanje razgubilo in utihnilo.

Umetna jajca izdeluje tvrdka Kremer v Württembergu. — Kot surovina služi dekoncentrirano mleko, ki jo pri nas imenujemo sirotko. To mleko vsebuje predvsem beljakovino, ki se potom posebnega kemičnega procesa spreminja v prašek in ta se prodaja v prometu pod imenom Milei (Milch-Ei). S tem praškom je država delno rešena skrbi, odkod naj uvaža kokošja jajca. 1.2 milijardi litrov mleka zadostuje, da dobi vsak državljan v Nemčiji letno po 50 jajc umetne sorte.

Par za smeh

Dobro ga je! Joža je snubil Marico in ji sveto zatrjeval: „Pri meni boš živela kot v raju". — Marica: „Že vem, že vem, nikoli nič za obleči!"

Mlatiti zna! Gospodar vpraša novonajeto deklo: „Pa znate mlatiti?" — Dekla: „O, mlatiti pa dobro znam. V družini, kjer sem doslej služila, smo imeli štiri razvajene fantaline."

Divji lovec. Sodnik vpraša starega Močnika, katerega mladi sinko stoji pred sodnijo zaradi divjega lova: „Oče! Kaj bo z vašim sinom, če pojde tako naprej? Zakaj mu ne pokažete prave poti?" — Močnik: „Sem mu ja že večkrat kazal stezo skozi skalovje, pa se tepec pusti vedno spet ujeti."

Narobe svet. — „Čudno je to," modruje stari Adam, „ko je bila Micka še majhna, se je rada igrala s poslikanimi punčkami, Fricek pa z vojaki. Ko sta dorastla, pa je ravno narobe."

Dvogovor. — Krhelj stopi h kolodvorski blagajni in hoče naplačilno vozovnico za brzovlak. Med njim in blagajnikom se razvije sledeči dvogovor. Krhelj: „Moram za tele tudi doplačiti?" Blagajnik: „Če ima samo dve nogi, ja!" Krhelj: „Če ima štiri noge, pa nič?" Tu nekaj ni v redu.

Levorokec. — Joza je „levičar", pa se hvali pred Tevžom: „S svojo levico lahko delam kakor z desnico?" — Tevž: „Tako? Potem vtakni svojo levico v desni žep!"

Lepa porcija. — Zdravnik: „Če bo vam dišal požirek zelenega, vzemite rajši jabolko!" — Brinar: „Kako-o-o? Dvajset jabolk na dan naj snem?"

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Pridnega **učenca,** 15 let starega, sprejme takoj Ciril Rudolf, kolarski mojster na Bistrici pri Pliberku. 20

Joh. Leon sen.

knjigarna, trgovina s papirjem in tiskovinami
Celovec, Obstplatz 2, tel. 42

tiskarna, knjigoveznica
Celovec, Domgasse 17, tel. 653